

Uluslararası OLAYLAR VE SORUNLAR

İran: İslami Hareket İçinde Ayrılık

Kasım ayı başından beri tüm dünyanın ilgisi yeniden İran üzerinde toplanmış durumda. İki aya yakın bir süredir dünya kamuoyu, Tahran'daki ABD Büyükelçiliği'nin işgali ile başlayan olayları, bir İran-ABD savaşına yol açıp açmayacağını, endişe ve merakla izlemekte. Bir yandan devletlerarası hukuk kurallarına açıkça boşvererek Elçilik işgalini sahiplenen, Şah İran devletine teslim edilinceye kadar bu işgali sürdürceğini ilan eden, bununla da kalmayıp Elçilik personelini casusluk suçundan yargılayacağını açıklamış olan İran İslâmi devriminin yöneticileri; öte yanda, herhalde tarihinde ilk kez böyle bir küçük düşürülmeye uğramış dünyanın en güçlü devleti, yılların dünya jandarması ABD.

Dünya kamuoyu bu ilginç karşılaşmanın nasıl sonuçlanacağını merakı içindeyken İran'da bazı olaylar meydana geldi. Humeyni'den sonra İran'ın en saygın ve güçlü Ayetullahı olarak kabul edilen Şeriatmedari'nin başında bulunduğu İslâm Halkının Cumhuriyetçi Partisi'nin, yakında yapılacak Anayasa referandumuna katılmayacağı, kanunun bazı maddelerine karşı olduğu haber verilmekteydi. Ashında yeni bir haber geldiği bu. Yeni Anayasa hazırlanmaya başlandıktan beri Ayetullah Şeriatmedari'nin ve onun Azerbaycan'da kesin denetime sahip partisinin önemli noktalarda itirazları bulunduğu bilinmekteydi. Ayetullah Şeriatmedari bunu birçok kez açıklamıştı. Anlaşılan, buna rağmen yeni Anayasa Humeyni'nin temsil ettiği eğilime göre hazırlanmış, itirazlar pek dikkate alınmamıştı.

ABD Elçiliği'nin İslâmi hareketin militan örgütü Mücahidin'e mensup bir grup genç tarafından işgal edilmesi olayı, bu yeni Anayasanın referandum tarihine az bir zaman kala meydana geldi. İşgalin ertesinde Başbakan Bazergân ve hükümeti istifa etti. Hemen kurulan ve Humeyni yanlılarını içeren hükümet işgali resmen sahiplendi ve hemen ardından ülkede güçlü bir anti-ABD kampanya başlatıldı. ABD'nin Pasifik filosunun İran kıyılarına hareket etmesi ile bu kampanya bir «cihad» havasına büründü. İran halkı ABD'nin askeri müdahalesine karşı hazır olmaya çağrıldı. Aylardır görülmeyen büyük kitlerle gösterileri ülkeyi kapladı.

Bu hava devam ederken yeni Anayasa referandumu yapıldı. Başta Ayetullah Şeriatmedari'nin partisi olmak üzere önemli sayıda muhalefe-

te rağmen yeni Anayasa kabul oyu aldı. Ve hemen ardından İran'ın dini başkenti Kum'da Şeriatmedari'nin iki muhafızı vuruldu. Bu olay ve Tahran televizyonunun Şeriatmedari hakkında yaptığı yanlış yayımlar üzerine, Azerbaycan'da halk öfkeli gösterilere başladı. Bölgenin merkezi ve İran'ın ikinci büyük kenti Tebriz'de çatışmalar oldu.

Ardından Humeyni ve Şeriatmedari'nin görüşmek üzere bir araya geldikleri ve aralarındaki ihtilâfları çözümledikleri haberi duyulmasına karşın, henüz durum tam açıklığa kavuşmuş değil. Azerbaycan'da yer yer ölümlerle biten çatışmalar sürmekte.

Fakat kesin olan birşey var: genel İslâmi hareketin Humeyni ve Şeriatmedari önderliğinde iki tarafa ayrılması olayı ile İran İslâm Devrimi çok kritik bir noktaya gelmiştir. Ve kanımız odur ki, ABD elçiliğinin işgali olayının asıl nedeni, daha doğrusu bu işgali bir ihtiyaç haline getiren neden, bu olaydır. İslâmi hareketin şu andaki yönetici kadrosu, karşılaştıkları bu son derece kritik iç sorunu halledilebilir için siyasetin klasik bir kuralının gereğini yapmışlardır. Ayrılığa, hattâ «kopuş» a gebe bir iç sorun, çok önemli bir «dış sorun» un varlığında gündemden düşürülebilir; ya da o iç sorunun normal durumlarda kolay benimsenemeyecek bir çözüm biçimi, ancak «ortak düşmana karşı birlik» motifiyle herşeyi belirlediği bir ortamın varlığında kabul ettirilebilir. İran'ın haldeki durumunda, bu «ortak düşman» için ABD'den daha uygunu yoktur. Elçiliğin işgali bu bakımdan tam bir fırsattı. Yönetim bunu önceden planlamadıysa bile, sözkonusu fırsatı anında görmüş, olayı üstlenmiş ve arzu ettiği ortamı büyük ölçüde yaratmıştır. Azerbaycan bölgesi halkınca büyük ölçüde desteklenen Şeriatmedari'nin önderliğindeki muhalefet, ABD'ye karşı cihad ortamına rağmen yine de ortaya çıkabilmişse, hayli önemli nedenleri olmalıdır.

Aşağıdaki incelemede bu nedenleri görmeye çalışacağız.

Birlikim'in 50-51. sayısındaki «İran'daki Gelişmeler Üzerine» başlıklı yazı şöyle başlıyordu:

«Her devrimin birinci sorunu, siyasal düzenlenilene ilişki ve buna tekabül edecek biçimde toplumun tüm yönetim mekanizma-

larının değişmesi, devrimin somut sonucu ve hedefidir. Bu açıdan bakıldığında, devrimin birbirini tamamlayan iki «görevi» olduğu görülür. Eski yapıyı yıkmak ve yeni yapıyı inşa etmek görevleridir bunlar. Genel devrim sürecinin dönemleştirilmesinde de buradan hareket edilir. Eski siyasal düzenin yıkılması ile sona eren ilk dönem, yeni siyasal düzenin kurulmasına yönelik gelişmelerin yer aldığı ikinci dönem izler.»

İşte, takriben yeni geride bıraktığımız yılın ilk aylarından itibaren, İran'da, yeni siyasal düzenin somutlanması sorunu gündemdedir. «Yeni düzen», bir referandumla, katılanların %98,2'sinin onayıyla, İslâmi Cumhuriyet olarak belirlenmiştir. Dini liderlerin büyük etkilikleri ve diğer politik «güçlerin» bir alternatif oluşturmaları, en azından bir süre daha İran'daki gelişmelerin İslâmi Hareket tarafından ve dini ideolojinin sınırları içerisinde belirleneceğini göstermektedir.

Ancak, yeni siyasal düzenin çerçevesinin İslâmi Cumhuriyet olarak saptanmış olması, sorunu çözmektedir. Çünkü sorunun temelinde, İslâmi devlet-toplum yapısının teorik kuralları ile çağdaş gerekliliklerin bağdaştırılmasındaki güçlük yatmaktadır.

Bu terimlerle ortaya konulmasına karşın, Şeriatmedari ile Humeyni arasında başgösteren ayrılığa ancak bu noktadan bakılabilir ve Şeriatmedari'nin ancak bu noktadaki muhalefetin İran'ın en gelişmiş bölgesi olan Azerbaycan halkı tarafından desteklenmesi kolayca anlaşılabilir. Muhalefetin İran'ın en kalabalık ulusal azınlığı olan Azeri'lerin geniş desteğine sahip olması muhakkak ki, olaya bir etnik yanın da katılmasına neden olmaktadır. Azeriler, İran'ın ekonomik, siyasal ve kültürel tarihinde sayılarıyla ölçülemeyecek kadar da önemli bir rol oynamışlardır. Ancak Azerbaycan'daki muhalefeti, İran'ın öteki bölgelerinde görülen etnik gerekçelerle ortaya çıkan muhalefetin hareketlerinden ayırmak gerekir. Zaten Azerbaycan'daki muhalefet hareketi de kendisini etnik bir kimlikle sunmamakta, Azeri ulusal azınlığı için özerklik v.b. talepler değil, bütün İran için değişik bir İslâmi Cumhuriyet düzeni istemektedir.

Bu muhalefet, Azerilerin İran toplumu içindeki tarihi-toplumsal özellikleriyle, konumlarıyla uyumludur. Azerbaycan yüzyıllar boyunca çeşitli yönlere doğru geçeden ve fetihlere girişen kavimlerin uğraşı olmuştur. Ticari önemi ve çevredeki ülkelerin güveni açısından stratejik bir konumu vardır. Bu yüzden Azerbaycan tarih boyunca elden ele geçmiş ve Asya'nın batısında kurulan hemen her büyük imparatorluk tarafından istilâ edilmiştir. Fakat Azeriler, sürekli olarak bağımsızlığını korumaya çalışmış, fırsat buldukça bağımsız beylikler ve kralıklar kurmuşlardır.

Yakın tarihte de özelliklerini sürdürerek İran

ın Meşrutiyet Hareketinde çok etkin bir rol oynamışlar, ayrıca iki Dünya Savaşının ardından da kısa süreli bağımsız cumhuriyetler kurmuşlardır. Bu özellikler Azerbaycan'ın bağımsızlık hareketlerinde devlet kurma ve yönetmede hayli deneye sahip olduğunu göstermektedir.

Bunun yanısıra Azerbaycan, tarih boyunca bir kültür merkezi ve zamanın en yetkin bilim ve sanat adamlarının bulunduğu bir konak olmuştur. Bilime ve sanata çok değer verilmiştir. Bu özelliklerin bugün de sürdüğünü rahatça söyleyebiliriz. Azeriler, İran'ın en faal ve kültürlü topluluğudur. Siyasi ve kültürel yönden taşıdıkları bu özellikleriyle, İran'da nüfusun büyük bölümünü oluşturan Farisiler karşısında, azınlık olmalarına karşın, adeta ayrıcalıklı bir konuma sahip olmuşlardır.

Bu nedenlerle Azerbaycan bölgesinde egemen olan muhalefetin bütün İran'a ilişkin talepler getirmesi doğaldır. Aynı şekilde, İslâmi devletin meşrutiyetini yalnızca dinsel ilkelere dayandırmayıp halkın onayını da gerekli bir öğe olarak gören, böylece daha «demokrat» —diye nitelenen— bir İslâmi devlet yorumuna varan bir muhalefetin, ancak Azerbaycan bölgesinde ortaya çıkabileceği de görülür. Azerbaycan halkının ekonomik-kültürel-siyasal gelişkinlik düzeyi ile muhalefetin İslâmi devlet yorumu arasında yakın bir bağ vardır.

Fakat buradan Humeyni ve Şeriatmedari önderliğindeki tarafların burjuva siyasal anlayışın diktatörlük-demokrasi sorunsalı içinde tanımlanabileceği sonucu çıkarılmamalıdır. İran'daki muhtemel siyasal gelişmeleri anlayabilmek, olayların seyrini tahmin edebilmek için, «ayrılık» sorunu, kendi ideolojik-siyasal söylemi içinde değerlendirilmelidir. Taraflar görüşlerini bu zemin üzerinde öne sürmektedirler. İran'daki gelişmelerin uzun vade sonunda nereye varacağını şimdiden söylemek imkânsızdır. Ama şurası kesindir ki, kısa ve orta vadede İslâmi ideolojinin egemenliği sürecektir; İran'da kurulacak siyasal düzenin söyle ya da böyle olması için mücadele veren güçler ve güç blokları, kendilerini İslâmi devlet anlayışının kendine özgü kavramları aracılığıyla sunmayı bir gereklilik olarak görecektir.

Bu bakımdan Humeyni ve Şeriatmedari arasındaki görüş ayrılığını ele alırken, Şeriatmedari'nin, Humeyni tarafından aşağıdaki sözlerle ifade edilen anlayışı paylaştığını dikkate almak gerekir. Humeyni'nin İslâmi devlet-siyaset anlayışının «Batı» siyasal anlayışından farklılığını belirten, bu farklılığın korunmasını özellikle vurgulayan sözleri şöyle:

«Milletimizin isteği İslâmi Cumhuriyettir. Yalnızca 'Cumhuriyet yönetimi'; yoksa 'demokratik Cumhuriyet' değil. 'Demokratik İslâm Cumhuriyeti' de değil. Sadece İslâmi Cumhuriyet! Aziz şehitlerimizin kanını he- der etmeyiniz. 'Demokratik' terimini kü-

Birlikim 58-59/6

lanmayınız. 'Bir Batı kalıbına uymazsa' diye korkmayınız. Biz Batı kalıplarını istemiyoruz.» (Ayetullah Humeyni, İslâm Fıkıhında Devlet, Düşünce Yayınları, s. 218)

Bu sözler İran devriminden yıllarca önce söylenmiştir. Yıllar öncesinden beri medreselerde ve gizli yapılan eğitimlerde, gizli okullarda yetiştirilen çok sayıda İslâmi hareket militanı bu anlayışı benimsemiştir.

Bu İslâmi Cumhuriyet şimdi İran'da nasıl biçimlendirilecektir? Ne demokrasi ne de diktatörlük kalıplarına uymayan, kendi kalıbına göre kurulması istenen bu İslâmi Cumhuriyet, Yirminci yüzyılın dünyasında nasıl bir «mekanizma» olarak somutlanacaktır?

Humeyni; İslâmın ana prensiplerine, yalnızca buna karşı sorumlu adil fakihlerin denetim, yönlendiricilik, hattâ en üst yönetim işlevlerini üstlendikleri bir devlet aygıtını savunmaktadır. Şeriatmedari —bu yazıya ek olarak verdiğimiz bir röportajda özenle belirttiği üzere— adil fakihlerin «halk»a karşı da sorumlulukları olduğunu, olması gerektiğini ileri sürüyor. «Halk egemenliği»ni öne alıyor.

Bu başlıbaşına önemli ayrım noktasının gerisinde çok daha önemli bir sorun var. Velâyet-i fakih kurumu ile «halk egemenliği»nin ön plana alınması —değilse bile— gözönünde tutulması tezi arasında «uzlaşmazlık»a varabilecek ayrılık gerçi şu anda İran'daki siyasal gelişmeleri belirlemektedir; ama bu sorun nedeniyle İslâmi hareket içinde ortaya çıkan ayrılık aynı zamanda uzun vadeyi belirleyecek sorunu da belli ölçüde yansıtmaktadır. Özetle ifade edilecek olursa, bu temel sorun, İslâmın devlet, toplumsal hayat üzerine genel ilkeleriyle çağdaş gelişmenin zorunluluklarını bağdaştırabilme sorunudur. Birçok konuda bir ikilem olarak kendini gösterecek olan bu sorun, sanırız, «Humeyni-Şeriatmedari» ayrılığı ile başlayan sürecin ilerki aşamalarında bütün açıklığıyla kendini gösterecek, saflaşma bu temelde olacaktır. Şu anda Humeyni'de yansısını bulan tutum, «ilkeleri» öne alarak, kendisini «zorunluluk» olarak gösterebilecek bilimsel-tek-nik olguları bu «ilkeler»e tabi kılmaya çalışacak bir eğilimi temsil etmektedir. Şeriatmedari'nin Azeri halkının desteğini bulan tutumunda ise, «ilkeler»i çağdaş zorunlulukları da kapsayacak biçimde yorumlamak, buna uygun pratik çözümler geliştirmek eğilimi kolaylıkla görülebilmektedir.

İslâmi hareketin, İslâmi ilkelerle çağdaş koşullarını bağdaştırma zorluğunun hemen ardından gelen sorunu, ulusal azınlıkların kurulacak olan devlet çatısı altında tutulabilmesi olacaktır. Şu veya bu ölçüde özerklik talebinde bulunan bu grupların ilk hareketleri, yönetimin sınırlı askeri gücüne rağmen bir bütün halindeki İslâmi hareket tarafından bastırılabilir. Ancak İslâmi hareketin içinde ayrılıkların ortaya çıktığı bugünkü durumda, ulusal azınlıklar tekrar hareke-

te geçebilirler; ve nitelik Kürt bölgesi son günlerde yeniden hareketlenmiştir. Humeyni-Şeriatmedari çatışmasında da bu gruplar Şeriatmedari önderliğindeki safta yer alabilirler. Hernekadar Şeriatmedari İslâmiyetin kavmiyetçiliğe karşı olması ilkesini bir kenara bırakıp ulusal azınlıklara özerklik tanınması gerektiğini söyleyorsa da, onun Humeyni'ye karşı savunduğu tezler, merkezi bir devlete karşı tercih edilebilecek federatif bir devlet yapısına açık gözükmektedir.

ABD, Elçiliği'nin işgali ve çalışanların rehlin alınması olayının siyasal sonuçlarının yanısıra, doğrudan toplumsal etkileri de gözardı etmek gerekir. Çerek İran, gerekse ABD, hattâ batı toplumları için, bu olay değişik anlamlar ifade etmektedir.

İran halkının yıkımayı başardıkları siyasal düzene ilişkin henüz çok taze anılarında, ABD'nin, Şah'tan pek aşağı kalır bir şekilde yer almadığı açıktır. Şah'ın Musaddık'ı devirerek iktidarı tekrar ele geçirmesini sağlayan ve iktidar dönemindeki politikasını en başta destekleyen ABD idi. Bu yüzden, ABD'ye karşı yapılan bu hareket, planlayanların ve uygulayanların dışında, tüm toplum için de oldukça önemli bir anlam taşıdığıdır. İran halkı ABD'ye karşı yılların biriktirdiği kızgınlığı bu olayla —sınırlı bir eylemle bile olsa— dile getirme imkânını bulmuştur.

Dünyadaki diğer ülkelere ve buralardaki tüm olaylara yukarıdan bakılmaya alışması ve benimsemiş ABD ve Batı toplumları açısından bu olay sarsıcı bir sürprizdir. Emperyalist sistemin hiyerarşisinde en yukarıda yer alan devletlerden birine açıkça meydan okunmakta ve bu ülke «çaresiz», «mazlum» bir duruma düşmektedir. Ve bu meydan okuma ilk kez bu toplumların sürdürdükleri rahat yaşama dek uzanmakta, güvenliklerini, kendilerine güvenlerini tehdit etmektedir.

Petrolün, 1950'lerde Atom bombasının oynadığı role benzer şekilde OPEC ülkelerinin elinde bir silah olarak kullanılmaya başlanmasından itibaren «Batı toplumları», tehdidin yarattığı huzursuzluğu yaşamaktadırlar. İşgal olayıyla da, uluslararası roller sembolik olarak da olsa değişmiş, ilk kez «geri» bir ülke kendilerine saldırmış; «uygar, güçlü ve ileri» Batı, madur durumda kalmıştır. İşte bu durum ABD ve diğer toplumların tepkilerine yolaçmakta, protesto kampanyaları düzenlemektedir.

Gelişmiş ülkelerin ölçülerine göre değerlendirildiğinde, Elçilik işgalinin örneğin ABD'de 1945 sonrasının neredeyse en geniş politikleşme olayına neden olduğu görülecektir. Vietnam savaşını çocukları boşu boşuna öldüğü için protesto eden Amerikan ulusu, bu kez de milliyetçi duygularla bir olayla bu kadar ilgilenmektedir.

Batı ülkeleri petrol silahını ve geri ülkelerden temin edilen öteki stratejik maddelerin benzer biçimde silah olarak kullanılmasını nasıl engelleyecekleri sorusunun yanıtını şimdilik dışarı atarak bulmaya çalışmaktalar. Bu dışarı atma-

Birlikim 58-59/7

ının rahat bir sırtmaya çevrilip çevrilemeyeceğinin ilk ciddi deneyi bugün İran üzerinde yapılmaktadır.

EK

AYETULLAH ŞERİATMEDARİ: «GÜÇLÜ VE KALICI YASALAR İSTİYORUM...»

The Middle East'in Şeriatmedari ile röportajı

TME: İmam Humeyni, son konuşmalarından birinde, sizin de bağlı bulunduğunuz Müslüman Halkın Cumhuriyetçi Partisi'ne saldırarak, bu partinin ardında «sapkınlar»ın gizlendiğini belirtti. Bu, haklı bir yargı mı?

AŞ: Bizim çevremizde «sapkınlar» yok. Ama onların da geldikleri mitingler oluyor. İmam yönetimi, bazı kimselerin konuştuklarını veya yazdıklarını kastediyor, partiyi değil.

TME: Ayetullah Sadık Halkali, bana, Şeyh İzzeddin Hüseyini'nin (Kürdistan bölgesinin dini önderi - çev.) «yeryüzünü kirleten» ilan edilmemesi şansının yüzde on olduğunu söyledi. Siz ne diyorsunuz?

AŞ: Allah bilir. Bunu zaman gösterecek. Şimdi barış ve dostluk kurulmaya çalışılıyor, eğer başarılırsa, bunun etkisi olur. Ve şüphesiz, pişmanlık her zaman kabul edilir.

TME: Kürt bölgesindeki bazı ordu üyeleri «isyançılara karşı savaş ilanı»ndan söz etmeye başladılar. Doğru mu bu?

AŞ: Ordu politik sorunlara müdahale etme hakkına sahip değil. Yalnız hükümet ve parlamento üyeleri bunu yapabilir. Subaylar kendilerine buyrulmuş askerî işleri yapmalıydılar. Müdahale hakkına sahip değiller ve hiçbir zaman olmayacaklar. Şu andaki durum bir savaşı andırıyor ve biz bu durumu değiştirmeyi, barış ve dostluk getirmeyi istiyoruz. Ordu, böyle şeyler söylerse ayakta kalamaz.

TME: Velayat-i fakih, babadan oğula geçmeyen bir despotik monarşi ile karşılaştırıldı. Bu sizce adil bir karşılaştırma mı?

AŞ: Eğer velayet-i fakih bizim sürekli savunduğumuz şekilde gerçekleşirse ve bizim önerdiğimiz sınırlamalar kabul edilirse sorun olmaz. Sınırlama, halkın egemenliğinin kabulüdür, velayet-i fakih bundan sonra lâıyk olduğu yeri bulacak. Biz egemenlik ilkesini benimsiyoruz, ama hükümet ve ulus gerek duyarsa velayet-i fakih o zaman sahneye girer. Bu benim kişisel görüşüm.

Eğer halkın egemenliği güçlüyse, fakih velayeti, ülkenin bağımsızlığını ve İslâmı korumak bakımından yararlıdır. Eğer halkın egemenliğine karşysa yararlı değildir.

Anayasa taslağında halkın egemenliğini onay-

layan bir madde var. Geri kalanın (taslağın) içeriğini bilmiyorum, ama bu maddeyi biliyorum. Halkın egemenliğini her zaman destekledim ve hiçbir yasa onu yok sayamaz.

TME: Meşrutî Devrim sırasında (1906) halkın egemenliğini destekleyen Ayetullah Naini gelecek için bir plan hazırlamıştı. Buna göre, parlamento, 20 seçkin ulema arasından 5 tanesini seçecekti ve bunlar parlamentonun kararlarını denetleyeceklerdi. Fakih'in rolü konusunda bu görüşü destekliyor musunuz?

AŞ: O eski öneri sadece yasaların İslâm'a uygun olup olmadığını görmek amacıyla yapılmıştı. Şimdi «Koruyucular Konsülü»nü kurdular. Bu, fakih velayeti değil, yüzeysel bir şey ve ancak sürece karışabiliyor. Şimdi düşünülmesi gereken, pratikte fakih üzerine konacak sınırlamalardır. Şimdi koruyucu olarak beş müctehid var. Hâlâ birtakım sorunlarla karşılaşabiliriz ve umarım, bunlar o zaman kendilerini kurtaracak bir başka Naini bulabilirler.

Anayasa ve fakih velayeti konusunda söylediklerim, bütün sorunları çözüm bulma amacıyla ortaya koymaktan ibaret. Halkın egemenliği yok olmamalı. İmam Humeyni her şeyi yapıyor, ama halkın egemenliğinin artık çiğnenmeyeceğinden emin olmak zorundayız. Müdahale de halkın o kadar önemli değil, ama gelecekte de halkın yönetimine karşı olmayacağından emin bulunmalıyız. Eğer böyle olacaksa, gelecekte korkmak için yeterince nedene sahibiz demektir.

Bu yüzden bir yasanın kabulü için çalışıyorum. Ben bizzat fakih olmama rağmen bu yasalar beni de etkileyecek. Güçlü ve kalıcı yasalar istiyorum, halkın egemen olmasını istiyorum, fakih'in, ulus kendisine ihtiyaç duyduğunda yardım etmesini istiyorum.

TME: Görüşlerinizin sizi de Ayetullah Muhammed Tahir Şubir Hakani gibi tehlikeye sokacağından endişelenmiyor musunuz?

AŞ: Daha önce planlanmıştı, bana bir şey olacaktı. Bir suikast (bizi öldürmek için) geliyordu, ama henüz bize erişemedi. Bunlardan (suikastçilerden) bazıları hâlâ İran'da, fırsat kolluyorlar. Tutuklanmadılar. Eski Afgan rejiminin bize bir «armağan»ı bu.

TME: İran'da da birileri yok mu?

AŞ: İran hükümeti şimdiye kadar bize böyle bir hizmette bulunmadı.

TME: Hakani hâlâ Kum'da mı?

AŞ: Evet. Kendisini ziyaretçilerin görmesine izin verilmiyor. O benim dostumdur. Bir kere onu görmeye çalıştım, başaramadım. Ama kısa bir süre içinde bir kere daha deneyeceğim, çünkü onun dışarıya çıkmasına izin verilmiyor. Sesini çıkarmasını da kendisine bir zarar vermesinler istiyor. Ama ona ne olacağını yalnız Allah bilir.

(The Middle East, Sayı 63/Ocak 1980, s. 33)